

HOTĂRÂREA CURȚII
19 mai 1992*

J. M. Mulder și alții
împotriva
Consiliului Comunităților Europene și
Comisiei Comunităților Europene

„Prelevare suplimentară asupra laptelui - Răspundere extracontractuală”

Cauzele conexate C-104/89 și C-37/90

În cauzele conexate C-104/89 și C-37/90,

J. M. Mulder, din den Horn,

W. H. Brinkhoff, din de Knipe,

J. M. M. Muskens, din Heusden,

Tj. Twijnstra, din Oudemirdum,

toți reprezentați de H. J. Bronkhorst et E. H. Pijnacker Hordijk, avocați în Baroul din Haga, cu domiciliul ales în Luxemburg la biroul lui J. Loesch, avocat, 8, rue Zithe,

reclamanți,

împotriva

Consiliului Comunităților Europene, reprezentat de către domnii A. Brautigam și G. Houttuin, consilier juridic și, respectiv, administrator al Serviciului juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Xavier Herlin, director al Serviciului juridic al Băncii Europene de Investiții, 100, boulevard Konrad Adenauer,

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul Robert Caspar Fischer, consilier juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Roberto Hayder, reprezentant al Serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

pârâți,

și

Otto Heinemann, din Neustadt, reprezentat de B. Meisterernst, M. Düsing et D. Manstetten, avocați în baroul din Münster, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul domnilor Lambert Dupong și Konsbruck, 14 A, rue des Bains,

* Limbile de procedură: olandeza pentru C-104/89 și germana pentru C-37/90.

reclamant,

împotriva

Consiliului Comunităților Europene, reprezentat de către domnul A. Brautigam, consilier juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Xavier Herlin, director al Serviciului juridic al Băncii Europene de Investiții, 100, boulevard Konrad Adenauer,

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de către domnul Dierk Booss, consilier juridic, în calitate de agent, asistat de Hans-Jürgen Rabe, avocat la baroul din Hamburg, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Roberto Hayder, reprezentant al Serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

pârâți,

având ca obiect acțiuni în daune – interese în temeiul articolului 178 și al articolului 215 al doilea paragraf din Tratatul CEE,

CURTEA,

compusă din domnii O. Due, președinte, R. Joliet, F. A. Schockweiler, F. Grévisse și P. J. G. Kapteyn, președinți de cameră, G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J.C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco și M. Zuleeg, judecători,

avocat general: domnul W. Van Gerven

grefier: domnul J. A. Pompe, grefier adjunct

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea susținerilor orale ale părților în ședința din 6 noiembrie 1991,

după ascultarea concluziilor avocatului general, în ședința din 28 ianuarie 1992,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă depusă la grefa Curții la 31 martie 1989, domnii J. M. Mulder, W. H. Brinkhoff, J. M. M. Muskens și Tj. Twijnstra (cauza C-104/89) și, prin cererea introductivă depusă la grefa Curții la 7 februarie 1990, domnul O. Heinemann (cauza C-37/90) au solicitat, în temeiul articolului 178 și al articolului 215 al doilea paragraf din Tratatul CEE, condamnarea Comunității Economice Europene la repararea prejudiciului suferit datorită aplicării Regulamentului (CEE) nr. 857/84 al Consiliului din 31 martie 1984 privind normele generale de punere în aplicare a prelevării prevăzute la articolul 5c

din Regulamentul (CEE) nr. 804/68 în sectorul laptelui și al produselor lactate (JO L 90, p. 13), astfel cum a fost completat prin Regulamentul (CEE) nr. 1371/84 al Comisiei din 16 mai 1984 de stabilire a modalităților de aplicare a prelevării suplimentare prevăzute la articolul 5c din Regulamentul (CEE) nr. 804/68 (JO L 132, p. 11) și a prejudiciului cauzat de aplicarea Regulamentului (CEE) nr. 764/89 al Consiliului din 20 martie 1989 de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 857/84, citat anterior (JO L 84, p. 2). Aceștia solicită repararea acestor prejudicii în măsura în care aceste regulamente nu au prevăzut atribuirea unei cantități de referință reprezentative producătorilor care nu au livrat lapte în timpul anului de referință reținut de statul membru în cauză, în executarea unui angajament încheiat în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 1078/77 al Consiliului din 17 mai 1977 de instituire a unui regim de prime de necomercializare a laptelui și a produselor lactate și de reconversie a șeptelului de vaci de lapte (JO L 131, p. 1).

2 În conformitate cu un angajament de necomercializare încheiat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, domnii J. M. Mulder, W. M. Brinkhoff, J. M. M. Muskens și Tj Twijnstra, agricultori stabiliți în Țările de Jos, pe de o parte și domnul O. Heinemann, agricultor stabilit în Germania, pe de altă parte, nu au livrat lapte și nici produse lactate provenite din exploatarea acestora în cursul unei perioade de cinci ani care cuprinde, în special, anul calendaristic 1983, reținut de Țările de Jos și de Republica Federală Germania ca an de referință în temeiul unui regim de prelevare suplimentară asupra laptelui. Cererile acestora, prezentate la expirarea perioadei de necomercializare, urmărind atribuirea pentru aceștia a unei cantități de referință, au fost respinse de autoritățile olandeze și respectiv germane, pe motiv că aceștia nu au efectuat livrări de lapte în timpul anului de referință. Doar după intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 764/89 aceștia au obținut o cantitate de referință specifică provizorie, în temeiul articolului 3a din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 764/89.

3 Este necesar să se amintească, cu titlu introductiv, că Regulamentul nr. 857/84 al Consiliului, astfel cum a fost completat prin Regulamentul nr. 1371/84 al Comisiei, nu prevedea inițial atribuirea unei cantități de referință producătorilor care, în executarea unui angajament asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, nu au livrat lapte în timpul anului de referință reținut de statul membru în cauză. Cu toate acestea, în Hotărârile din 28 aprilie 1988, Mulder, punctul 28 (120/86, Rec. p. 2321) și von Deetzen, punctul 17 (170/86, Rec. p. 2355), Curtea a declarat această reglementare lipsită de validitate pe motivul încălcării principiului încrederii legitime, în măsura în care aceasta nu prevedea atribuirea unei asemenea cantități.

4 În hotărârile citate, Curtea a constatat că un operator care și-a încetat în mod liber producția pentru o anumită perioadă de timp nu putea să se aștepte în mod legitim să poată relua producția în aceleași condiții ca și cele de dinainte și să nu fie supus unor eventuale norme, adoptate între timp, care intră sub incidența politicii pieței sau a politicii structurilor (hotărârea Mulder, punctul 23; hotărârea von Deetzen, punctul 12). Cu toate acestea, Curtea a adăugat că, atunci când a fost stimulat, de un act comunitar, să suspende comercializarea pentru o perioadă limitată, în interesul general și cu plata unei prime, un asemenea operator putea în mod legitim să se aștepte să nu fie supus, la sfârșitul

angajamentului acestuia, la restricții care să-l afecteze în mod specific, în special datorită faptului că a făcut uz de posibilitățile oferite de reglementarea comunitară (hotărârea Mulder, punctul 24; hotărârea von Deetzen, punctul 13).

5 În urma acestor hotărâri Consiliul a adoptat, la 20 martie 1989, Regulamentul nr. 764/89 care a introdus un nou articol 3a în Regulamentul nr. 857/84. Această dispoziție prevede, în esență, că producătorii de lapte care, în executarea unui angajament asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, nu au livrat lapte în timpul anului de referință obțin, în anumite condiții, o cantitate de referință specifică egală cu 60 % din cantitatea de lapte livrată sau cu cantitatea de lapte echivalent vândută de producător în timpul celor 12 luni care precedă luna depunerii cererii de primă de necomercializare sau de reconversie.

6 De asemenea, această normă de 60 % a fost declarată lipsită de validitate de către Curte, pentru încălcarea principiului încrederii legitime, în timp ce aplicarea pentru producătorii care intră sub incidența articolului 3a din Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost modificat, a unei reduceri de 40 %, care, departe de a corespunde unei valori reprezentative a ratelor aplicabile producătorilor menționați la articolul 2, este de două ori mai mare decât totalul cel mai ridicat al acestor rate, trebuie să fie considerată o restricție care afectează în mod specific această primă categorie de operatori datorită, în special, angajamentului acestora de necomercializare sau de reconversie (Hotărârile din 11 decembrie 1990, Spagl, punctele 24 și 29, C-189/89, Rec. p. I-4539 și Pastätter, punctele 15 și 20, C-217/89, Rec. p. I-4585).

7 Pentru o expunere mai amplă a cadrului de reglementare și a faptelor litigiilor, a derulării procedurii, precum și a motivelor și argumentelor părților, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosare sunt reluate în continuare numai în măsura necesară pentru raționamentul Curții.

Cu privire la admisibilitate

8 Consiliul și Comisia contestă admisibilitatea acțiunilor pe motiv că refuzul autorităților naționale de a atribui reclamantilor cantități de referință nu este imputabil unei instituții comunitare, ci acestor autorități naționale prin faptul că acestea nu au făcut uz de posibilitățile prevăzute la articolele 3, 4 și 4a din Regulamentul nr. 857/84.

9 Acest argument nu poate fi acceptat. Într-adevăr, instituțiile pârâte nu au pretins că revenea statelor membre atribuirea cantităților de referință către reclamantii făcând uz de puteri care nu erau nici prevăzute, nici corespunzătoare pentru reglementarea cazurilor operatorilor care au încheiat un angajament de necomercializare. În aceste condiții, pretinsa ilegalitate în sprijinul cererii de despăgubire trebuie să fie privită ca fiind emisă de un organ legislativ comunitar și nu de un organism național, astfel încât eventualele prejudicii care rezultă din executarea reglementării comunitare de către organismele naționale se impută organului legislativ comunitar (a se vedea Hotărârea din 26 februarie 1986, Krohn/Comisia, în special punctele 18 și 19, 175/84, Rec. p. 753).

10 Mai mult, Comisia contestă admisibilitatea acțiunii menționate cu numărul cauzei C-104/89 pe motiv că reclamantii nu au precizat în mod suficient prejudiciul pe care pretind că l-au suferit datorită aplicării Regulamentului nr. 764/89.

11 În această privință, este suficient să se constate că acest argument vizează sfera de aplicare a prejudiciului care trebuie reparat. Prin urmare, ține de examinarea fondului, și anume a condițiilor în care responsabilitatea Comunității poate fi angajată.

Cu privire la fond

a) Cu privire la temeiul răspunderii

12 Articolul 215 al doilea paragraf din tratat stabilește că în materie de responsabilitate extracontractuală Comunitatea trebuie să repare, în conformitate cu principiile generale comune legislațiilor statelor membre, prejudiciile cauzate de instituțiile acesteia în exercitarea funcțiilor acestora. Sfera de aplicare a acestei dispoziții a fost precizată în sensul că, fiind vorba de acte normative care implică alegeri de politică economică, răspunderea Comunității nu poate fi angajată, cu excepția cazului în care are loc o încălcare suficient de gravă a unei norme superioare de drept care protejează persoanele de drept privat (a se vedea în special Hotărârea din 25 mai 1978, Bayerische HNL împotriva Consiliului și Comisiei, punctele 4 - 6, 83/76 și 94/76, 4/77, 15/77 și 40/77, Rec. p. 1209). Mai exact, într-un context normativ precum cel din speță, caracterizat prin exercitarea unei largi puteri discreționare, indispensabil pentru punerea în aplicare a politicii agricole comune, răspunderea Comunității trebuie să fie angajată numai în cazul în care instituția în cauză a încălcat, în mod evident și grav, limitele care se impun în exercitarea puterilor acesteia (a se vedea în special Hotărârea din 25 mai 1978, citată anterior, punctul 6).

13 În plus, ține de jurisprudența constantă faptul că răspunderea extracontractuală a Comunității presupune depășirea, de către prejudiciul pretins, a limitelor riscurilor economice normale inerente activităților în sectorul în cauză (a se vedea hotărârile din 4 octombrie 1979, Ireks-Arkady/Consiliul și Comisia, punctul 11, 238/78, Rec. p. 2955; DGV/Consiliul și Comisia, punctul 11, 241/78, 242/78, 245/78 - 250/78, Rec. p. 3017; Interquell Stärke-Chemie împotriva Consiliului și Comisiei, punctul 14, 261/78 și 262/78, Rec. p. 3045, și Dumortier freres împotriva Consiliului, punctul 11, 64/76 și 113/76, 167/78 și 239/78, 27/79, 28/79 și 45/79, Rec. p. 3091).

14 Aceste condiții sunt îndeplinite în ceea ce privește Regulamentul nr. 857/84, astfel cum a fost completat prin Regulamentul nr. 1371/84.

15 În această privință, este necesar să se reamintească, în primul rând, că, astfel cum a declarat Curtea în hotărârile din 28 aprilie 1988, Mulder și von Deetzen, citate anterior, aceste regulamente au fost adoptate cu încălcarea principiului încrederii legitime, care este un principiu general de drept comunitar, de rang superior, care urmărește protecția persoanelor de drept privat.

16 În al doilea rând, este necesar să se constate că prin omiterea completă, fără a invoca un interes public superior, să ia în considerare situația specială a unei categorii complet distincte de operatori economici, și anume producătorii care, în executarea unui angajament asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77, nu au livrat lapte în timpul anului de referință, organul legislativ comunitar a încălcat, în mod evident și grav, limitele puterii de apreciere a acestuia, încălcând astfel în mod suficient de grav o normă superioară de drept.

17 Această încălcare este cu atât mai evidentă cu cât excluderea totală și permanentă a producătorilor în cauză de la atribuirea unei cantități de referință, împiedicându-i în fapt pe aceștia să reia comercializarea laptelui la sfârșitul angajamentului acestora de necomercializare sau de reconversie, nu trebuie să fie considerată nici previzibilă nici ca intrând în limitele riscurilor economice normale inerente activității de producător de lapte.

18 În schimb, contrar celor afirmate de reclamanti, răspunderea Comunității nu poate fi angajată datorită introducerii de către Regulamentul nr. 764/89 a normei de 60 %.

19 Este adevărat că această normă aduce, de asemenea, atingere încrederii legitime pe care producătorii în cauză puteau să o aibă în caracterul limitat al angajamentului acestora de necomercializare sau de reconversie, astfel cum a declarat Curtea în hotărârile acesteia din 11 decembrie 1990, Spagl și Pastätter, citate anterior. Cu toate acestea, încălcarea constatată a principiului încrederii legitime nu poate fi calificată ca fiind suficient de gravă, în sensul jurisprudenței privind responsabilitatea extracontractuală a Comunității.

20 În această privință, este necesar să se amintească, în primul rând, că, în mod contrar reglementării din 1984, care a pus operatorii în cauză în imposibilitatea de a comercializa lapte, norma de 60 % a permis acestor operatori să-și reia activitatea de producători de lactate. În Regulamentul de modificare nr. 764/89, Consiliul nu a omis, prin urmare, să ia în considerare situația producătorilor în cauză.

21 În al doilea rând, este necesar să se constate că, prin adoptarea Regulamentului nr. 764/89, în urma hotărârilor din 28 aprilie 1988, Mulder și von Deetzen, citate anterior, organul legislativ comunitar a făcut o alegere de politică economică în ceea ce privește modalitatea în care trebuiau puse în aplicare principiile rezultate din aceste hotărâri. Această alegere s-a bazat, pe de o parte, pe „necesitatea imperioasă de a nu compromite stabilitatea fragilă obținută în prezent pe piața produselor lactate” (al cincilea considerent din Regulamentul nr. 764/89) și, pe de altă parte, pe cerința de a pune în balanță interesele producătorilor în cauză și cele ale altor producători care fac obiectul regimului. Consiliul a făcut această alegere astfel încât să mențină neschimbat nivelul cantităților de referință ale celorlalți producători, mărinđ în același timp rezerva comunitară de 600 000 de tone care corespunde cu 60 % din totalul cererilor previzibile de atribuire de cantități de referință specifice, ceea ce era, după părerea acesteia, cea mai ridicată cantitate compatibilă cu scopul regimului. În aceste condiții, Consiliul a ținut seama de un interes

public superior, fără a încălca în mod evident și grav limitele puterii sale de apreciere în materie.

22 Prin urmare, în lumina celor prezentate anterior, este necesar să se concluzioneze că este obligația Comunității să repare prejudiciul suferit de reclamantii datorită aplicării Regulamentului nr. 857/84, astfel cum a fost completat prin Regulamentul nr. 1371/84, dar nu prejudiciul care rezultă din aplicarea Regulamentului nr. 764/89.

b) Cu privire la prejudiciu

23 În ceea ce privește evaluarea prejudiciului care trebuie să fie considerat ca rezultând din aplicarea reglementării din 1984, este necesar să se reamintească, cu titlu preliminar, că toți reclamantii în cele două cauze au cerut, înainte de expirarea angajamentului acestora de necomercializare, atribuirea unei cantități de referință în temeiul regimului de prelevare suplimentară și au reluat comercializarea laptelui cel târziu imediat după obținerea unei cantități de referință specifice în temeiul Regulamentului nr. 764/89. Astfel, aceștia și-au manifestat în mod corespunzător intenția de a relua activitatea de producător de lapte, astfel încât pierderea de venituri provenite din livrări de lapte nu trebuie să fie considerată consecința unui abandon a producției de lapte decisă în mod liber de către reclamantii.

24 În aceste condiții, este necesar să se examineze argumentul Consiliului și al Comisiei întemeiat pe faptul că refuzul autorităților naționale de a atribui reclamanților cantități de referință nu poate fi imputat instituțiilor comunitare, întrucât reglementarea în cauză permitea atribuirea unei cantități de referință către aceștia în baza mai multor titluri.

25 Acest argument coincide, în esență, cu cel avansat de instituțiile pârâte împotriva admisibilității acțiunilor. Prin urmare, acesta trebuie respins din aceleași motive ca și cele prezentate mai sus în cadrul examinării admisibilității (punctul 9).

26 În ceea ce privește gradul de cuprindere a prejudiciului care trebuie reparat de Comunitate, ar trebui să se ia în considerare, în afara circumstanțelor speciale care justifică o apreciere diferită, beneficiul nerealizat constituit din diferența între, pe de o parte, veniturile pe care reclamantii le-au obținut, conform cursului normal al lucrurilor, din livrările de lapte pe care le-ar fi efectuat în cazul în care obțineau, în timpul perioadei cuprinse între 1 aprilie 1984, data de intrare în vigoare a Regulamentului nr. 857/84 și 29 martie 1989, data de intrare în vigoare a Regulamentului nr. 764/89, cantitățile de referință la care aceștia aveau dreptul și, pe de altă parte, veniturile pe care le-au obținut în mod efectiv din livrările acestora de lapte, realizate în cursul acestei perioade, în afara oricărei cantități de referință, majorate cu cele pe care le-au obținut sau le puteau obține în timpul aceleiași perioade din orice alte activități substituite.

27 Cu toate acestea, această modalitate de calcul necesită mai multe precizări.

28 Mai întâi, fiind vorba de cantități de referință la care reclamantii aveau dreptul în timpul perioadei în cauză, este necesar să se țină seama, în lipsa livrărilor de lapte

efectuate de reclamanți în cursul anului de referință, de cantitatea de lapte livrată de aceștia în timpul unei perioade reprezentative, anterioară perioadei de necomercializare a acestora, precum cantitatea care a servit ca bază la calcularea primei de necomercializare.

29 Această din ultimă cantitate trebuie să fie mărită cu 1 %, în aplicare prin analogie cu articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, pentru a se asigura faptul că reclamanții nu suferă nicio restricție specifică în raport cu producătorii ale căror cantități de referință sunt stabilite în conformitate cu articolul 2 menționat anterior. Cu toate acestea, cantitatea care rezultă trebuie să fie supusă unei reduceri reprezentative pentru reducerile aplicabile producătorilor menționați la articolul 2, pentru a evita ca reclamanții să fie avantajați necorespunzător în raport cu această din urmă categorie de operatori.

30 Este necesar să se precizeze că, pentru stabilirea reducerii reprezentative, procentul prevăzut la articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul nr. 857/84 nu poate fi luat în considerare. Într-adevăr, acest procent este destinat să compenseze în mod forfetar avantajul pe care îl prezintă creșterea productivității generale între 1981 și 1983, în cazul în care statul membru în cauză a ales drept an de referință anul calendaristic 1982 sau 1983 și nu anul calendaristic 1981. Aplicarea acestuia față de reclamanți le-ar impune din nou acestora o restricție specifică, întrucât cantitățile de referință care le erau datorate trebuie să fie stabilite în funcție de livrările de lapte efectuate înainte de 1982.

31 În plus, este necesar să se precizeze că, în măsura în care o reglementare comunitară precum Regulamentul (CEE) nr. 775/87 al Consiliului din 16 martie 1987 privind suspendarea temporară a unei părți din cantitățile de referință prevăzute la articolul 5c alineatul (1) din Regulamentul (CEE) nr. 804/68 privind organizarea comună a piețelor în sectorul laptelui și al produselor lactate (JO L 78, p. 5) prevede acordarea unei indemnizații destinate compensării în mod forfetar a anumitor reduceri operate asupra cantităților de referință atribuite producătorilor prevăzuți la articolul 2 din Regulamentul nr. 857/84 sau suspendarea temporară a unei părți din aceste cantități, această indemnizație trebuie să fie luată în considerare în scopul stabilirii reducerii reprezentative.

32 Pentru a calcula veniturile pe care reclamanții le-ar fi realizat, conform cursului normal al lucrurilor, în cazul în care ar fi efectuat livrările de lapte care corespund cantităților de referință la care aceștia aveau dreptul, este necesar să se ia ca bază de calcul rentabilitatea unei exploatare reprezentative de tipul celei a fiecărui reclamant, având în vedere că se poate ține seama, în această privință, de rentabilitatea redusă care caracterizează, în general, o asemenea exploatare în timpul perioadei de începere a producției de lapte și produse lactate.

33 Fiind vorba de veniturile care provin din eventualele activități substitut și care trebuie să fie deduse din veniturile ipotetice menționate anterior, este necesar să se constate faptul că aceste venituri trebuie să fie înțelese ca incluzându-le nu doar pe cele pe care reclamanții efectiv le-au realizat din activități substitut, ci și pe cele pe care aceștia le-ar fi putut realiza în cazul în care s-ar fi angajat în mod rezonabil în asemenea activități. Această concluzie se impune în lumina unui principiu general comun sistemelor juridice

ale statelor membre conform căruia partea vătămată, cu riscul de a trebui să suporte prejudiciul ea însăși, trebuie să dea dovadă de precauție pentru limitarea sferei de aplicare a prejudiciului. Eventualele pierderi din exploatare suferite de reclamanți în exercitarea unei asemenea activități de înlocuire nu pot fi imputate Comunității, întrucât aceste pierderi nu își au originea în efectele reglementării comunitare.

34 Rezultă că suma despăgubirilor datorate de Comunitate trebuie să corespundă daunelor cauzate de aceasta. Punctul de vedere al instituțiilor pârâte conform căruia suma acestor despăgubiri trebuie să fie calculată pe baza primei de necomercializare plătite fiecăruia dintre reclamanți trebuie, prin urmare, să fie respins. Este necesar să se precizeze, în această privință, că această primă constituie contrapartida angajamentului de necomercializare și nu prezintă nicio legătură cu prejudiciul pe care reclamanții l-au suferit datorită aplicării reglementării, adoptate ulterior, în materie de prelevare suplimentară.

c) Cu privire la dobândă

35 Conform unei jurisprudențe constante, suma despăgubirii datorate trebuie să fie însoțită de dobândă moratorie de la data pronunțării hotărârii care constată obligația reparării prejudiciului. Este necesar să se stabilească o rată a dobânzii de 8 % pe an, cu condiția ca această rată să nu fie mai mare decât cea solicitată în concluziile acțiunilor.

36 Rezultă că, în cauza C-104/89, ar trebui aplicată rata solicitată de 8 % pe an și, în cauza C-37/90, rata de 7 % pe an, conform concluziilor acțiunii.

d) Cu privire la despăgubire

37 Ținând seama de elementele din dosar, Curtea nu se consideră în măsură să se pronunțe, în această etapă a procedurii, cu privire la despăgubirile pe care Comunitatea trebuie să le plătească fiecărui reclamant.

38 Prin urmare, sub rezerva unei decizii ulterioare a Curții, părțile ar trebui invitate să se pună de acord cu privire la aceste sume în lumina considerentelor anterioare și să transmită Curții, în termen de 12 luni, sumele care trebuie plătite, stabilite de comun acord sau, dacă nu, să-i transmită, în același termen, concluziile acestora cu cifrele detaliate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

39 Se amână pronunțarea privind cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se prin încheiere premergătoare, declară și hotărăște:

1) Pârâții sunt obligați să repare prejudiciul suferit de reclamanți datorită aplicării Regulamentului (CEE) nr. 857/84 al Consiliului din 13 martie 1984, astfel cum a fost completat prin Regulamentul (CEE) nr. 1371/84 al Comisiei din 16 mai 1984, în măsura în care aceste regulamente nu au prevăzut atribuirea unei cantități de referință producătorilor care, în executarea unui angajament asumat în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 1078/77 al Consiliului din 17 mai 1977, nu au livrat lapte în timpul anului de referință reținut de statul membru în cauză.

2) Despăgubirile datorate sunt însoțite de dobânzi cu rata de 8 % pe an în cauza C-104/89 și de 7 % pe an în cauza C-37/90, începând de la data pronunțării hotărârii.

3) Celelalte capete de cerere sunt respinse.

4) Părțile transmit Curții, în termen de 12 luni de la data pronunțării hotărârii, sumele care trebuie plătite, stabilite de comun acord.

5) În lipsa unui acord, părțile vor trimite Curții, în același termen, concluziile acestora cu cifrele detaliate.

6) Se amână pronunțarea cu privire la cheltuielile de judecată.

Due	Joliet	Schockweiler	Grévisse	Kapteyn
	Mancini	Kakouris	Moitinho de Almeida	
Rodríguez Iglesias		Díez de Velasco		Zuleeg

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 19 mai 1992.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
O. Due